

Uitsnede van een plattegrond van Rotterdam uit 1801, gemaakt door stadsbouwmeester Andries Munro (1762-1835) ten behoeve van de volkstelling.

Jaaroverzicht 2024 Stadsarchief Rotterdam

Beste lezer,

Voor u ligt het jaaroverzicht 2024 van Stadsarchief Rotterdam. Een bijzonder jaar voor mij persoonlijk, aangezien ik op 10 december 2024 het stokje overnam van Jantje Steenhuis en mij sindsdien de nieuwe stadsarchivaris van Rotterdam mag noemen.

In dit overzicht leest u wat we in 2024 allemaal hebben gedaan om het openbare geheugen van de stad uit te breiden, zichtbaar te maken en toegankelijk te houden. We werkten aan het ontsluiten van nieuw archiefmateriaal, het vertellen van Rotterdamse verhalen, het behouden van ons erfgoed én aan onze wettelijke taak: toezicht houden op het informatiebeheer binnen de gemeente.

We digitaliseerden ruim 12.000 beelden, restaureerden 50 archiefstukken en pakten 385 meter archief opnieuw om. We voegden bijzondere aanwinsten toe aan onze collectie, zoals een zeldzame kaart van de stad uit 1801, en ontsloten diverse archieven en collecties voor het publiek, waaronder het archief van de Graan Elevator Maatschappij (GEM) en de fotocollectie van Aad Boer: een kleurrijke en persoonlijke kijk op het Rotterdam van de jaren tachtig. Daarnaast brachten we het verleden dichterbij het publiek, met onder meer QR-stoeptegels die de geschiedenis achter straatnamen zichtbaar maken, een expositie over oud-burgemeesters, en persoonlijke verhalen over de razzia

van 1944, die in 2024 precies 80 jaar geleden plaatsvond. Ook verbeterden we onze digitale dienstverlening en publieksservice, zodat Rotterdammers ons archief nog makkelijker kunnen vinden en gebruiken.

Verder leest u over onze bijdrage aan educatie, publieksbereik en landelijke initiatieven, zoals het Netwerk Digitaal Erfgoed en onze samenwerking met [Oorlogsbronnen.nl](https://oorlogsbronnen.nl).

Een bijzonder hoogtepunt was de presentatie van de Canon van Rotterdam, met 52 personen, plekken en gebeurtenissen die samen het verhaal van de stad vertellen. Speciaal ontwikkeld voor het onderwijs, en ook terug te vinden op de achterzijde van dit jaaroverzicht.

Ik nodig u van harte uit om met ons terug te blikken op een jaar vol verhalen, beelden en betekenisvolle momenten voor Rotterdam.

Veel leesplezier!

Erika Hokke
Stadsarchivaris van Rotterdam

Foto: Tim van der Post.

Stadsarchief Rotterdam
Hofdijk 651, 3032 CG Rotterdam
stadsarchief.rotterdam.nl

Volg ons op:

Studiezaal

Bezoeken: 6.572

Opgevraagde stukken: 27.640

Informatieverzoeken e-mail: 6.583

Informatieverzoeken telefoon: 2.497

Afscheid stadsarchivaris Jantje Steenhuis

Na 26 jaar nam Jantje Steenhuis afscheid van Stadsarchief Rotterdam en ging zij met pensioen. Ze begon in augustus 1998 als sectorhoofd en was sinds 2006 gemeentearchivaris. Voor haar verdiensten ontving ze op 21 november 2024 de gemeentelijke onderscheiding 'Rotterdamert' uit handen van burgemeester Carola Schouten. Erika Hokke volgde haar op als nieuwe stadsarchivaris.

Canon van Rotterdam

Op 7 maart werd de Canon van Rotterdam officieel gepresenteerd: een unieke tijdlijn die de veelzijdige geschiedenis van de stad vertelt. Van prehistorische jagers-verzamelaars en Chinatown Katendrecht tot de Euromast en Pim Fortuyn – de Canon omvat 52 personen, gebeurtenissen en plekken die Rotterdam hebben gevormd.

De Canon is speciaal ontwikkeld voor het Rotterdamse onderwijs en sluit aan bij lesprogramma's in het primair en voortgezet onderwijs. Stadsarchief Rotterdam speelde een belangrijke rol in de samenstelling en werkte hierbij samen met Archeologie Rotterdam (voorheen BOOR), Bureau Monumenten & Cultuurhistorie en Museum Rotterdam. De Canon van Rotterdam staat op de achterzijde van dit jaaroverzicht en is online te bekijken via www.canonvannederland.nl. Op de website leest u ook de verhalen achter de Canon.

Zeldzame plattegrond van Rotterdam uit 1801

In november 2024 heeft Stadsarchief Rotterdam een bijzondere aanwinst aan de collectie toegevoegd: een zeldzame, ingekleurde plattegrond uit 1801, geschonken door Stichting Droom en Daad bij het afscheid van stadsarchivaris Jantje Steenhuis. De kaart werd vervaardigd door stadsbouwmeester Andries Munro (1762-1835) en gemaakt in opdracht van de stad, omdat voor de volkstelling behoefte was aan een zeer gedetailleerde weergave van alle straten, havens en huizen.

Een uitsnede van de kaart is te zien op de voorkant van dit jaaroverzicht.

Jantje Steenhuis ontvangt de onderscheiding 'Rotterdamert', uitgereikt door burgemeester Carola Schouten. Foto: Pim Leewis. ►

Nieuwe archieven en beeldcollecties toegevoegd

In 2024 zijn 45 nieuwe archieftoegangen gepubliceerd door Stadsarchief Rotterdam en zijn meerdere bijzondere fotocollecties toegankelijk gemaakt. Een deel van het materiaal is online te bekijken, of raadpleegbaar in de studiezaal van het stadsarchief.

Collectie panorama- en luchtfoto's

De collectie panorama- en luchtfoto's is uitgebreid met 1.500 extra beschrijvingen. Veel foto's zijn direct online te bekijken. Voor auteursrechtelijk beschermde beelden is alleen de beschrijving zichtbaar; de beelden zijn in te zien in de studiezaal van het stadsarchief.

Fotocollectie Aad Boer

Sinds 1986 legt amateurfotograaf Aad Boer Rotterdamse straten vast, van binnenstad tot bedrijventerreinen. In 2024 is de beeldbank van het stadsarchief uitgebreid met zijn unieke foto's van het Rotterdam van de jaren tachtig. 5.000 kleurendia's uit de periode 1986-1988 werpen een blik terug in de tijd.

Graan Elevator Maatschappij (GEM)

De bewerking van het archief van de Graan Elevator Maatschappij (1908-1978) is in 2024

afgerond. Het archief biedt een rijke blik op de Rotterdamse graanoverslag in de afgelopen eeuw. De inventaris is nu online beschikbaar, de archiefstukken zelf zijn te beschikbaar via de studiezaal van het stadsarchief.

Digitalisering bouwdoossiers 1948-2010

In 2024 zette Stadsarchief Rotterdam een belangrijke stap in de digitalisering van bouwdoossiers. Waar bezoekers nu nog vaak een afspraak moeten maken om in de studiezaal bouwtekeningen te bekijken en te scannen, wordt dat in de toekomst overbodig. Dankzij dit digitaliseringsproject kunnen zij straks eenvoudig en zelfstandig bouwdoossiers online raadplegen.

Dit zesjarige project, dat eind 2023 van start ging, richt zich op het digitaal toegankelijk maken van bouwdoossiers uit de periode 1948-2010. Een bijzonder aspect is dat we hierbij de talenten inzetten van collega's met een arbeidsbeperking.

In 2024 werden onder andere dossiers uit de jaren 1948, 1949 en 1950 gedigitaliseerd en online beschikbaar gesteld.

Kruising van de Jericholaan met de 2e Jerichostraat in Kratingen, 1988.
Foto: Aad Boer.

Online beschikbaar in 2024

Elk jaar op 1 januari vervalt het auteursrecht op werken van makers die 70 jaar geleden zijn overleden. Dit betekent dat hun werk in het publieke domein terechtkomt en vrij toegankelijk wordt. In 2024 gold dit onder andere voor werken van Albert Pieter Hahn jr. en Willem Nijholt – respectievelijk een politiek tekenaar en amateurfotograaf die beiden in 1953 overleden.

Affiches van Albert Pieter Hahn jr. (1894-1953)

In de affichecollectie van Stadsarchief Rotterdam bevindt zich een aantal werken van de Amsterdamse politiek tekenaar Albert Pieter Hahn jr. Zijn affiches richten zich op de emancipatie van de arbeidersklasse, met oproepen aan transportarbeiders en metaalbewerkers om zich aan te sluiten bij de vakbond, verkiezingsposters voor de Sociaal Democratische Arbeiderspartij, en propaganda voor de 'Blauwe Week', een campagne tegen alcoholgebruik.

Fotocollectie Willem Nijholt (1885-1953)

Willem Nijholt legde als amateurfotograaf het Rotterdam van zijn tijd vast. Zijn beelden tonen het dagelijks leven, de stad en de wederopbouw. Als ambtenaar bij de Burgerlijke Stand had hij oog voor de mensen en plekken die de stad maakten. Een uniek inkijkje in het Rotterdam van vroeger. Zijn foto's tonen stadsgezichten, evenementen en alledaagse taferelen.

'Helpt mee! Ons land moet drankvrij!' Affiche ontworpen door Albert Pieter Hahn jr., 1930.

Ambtenaren van Bureau Bevolking aan het werk in het stadhuis aan de Coolsingel, 1925. Foto: Willem Nijholt.

Educatie

Aantal bereikte leerlingen
en volwassenen: 22.428

Onze collectie zichtbaar in de stad en daarbuiten

Foto-expositie oud-burgemeesters Rotterdam

Voor het afscheid van burgemeester Aboutaleb organiseerde het stadsarchief in de zomer een foto-expositie in de Maastunnel. Deze gaf een veelzijdig beeld van het ambt van zeven naoorlogse burgemeesters van Rotterdam: Oud, Van Walsum, Thomassen, Van der Louw, Peper, Opstelten en Aboutaleb. Op de Lijnbaan werd daarnaast een vitrine ingericht met een selectie uit de expositie.

Foto-expositie over oud-burgemeesters van Rotterdam in de Maastunnel. Foto: Tim van der Post.

Bruiklenen en tentoonstellingen

Dit jaar zijn 33 stukken uit de collectie in bruikleen gegeven. Zo waren negen affiches van de Holland-Amerika Lijn (HAL), ontworpen door onder anderen Rien Poortvliet en David Klein, te zien in 'De Grote Vakantietentoonstelling' in het Design Museum Den Bosch (6 juli t/m 10 november 2024).

Bevrijdingsfilms in LantarenVenster

Ter gelegenheid van Bevrijdingsdag vertoonde filmtheater LantarenVenster een aantal speciale films: de documentaire 'Bewariërs' en een serie korte films over de bevrijding van Rotterdam, in samenwerking met Stadsarchief Rotterdam.

Stadsarchief op televisie

Op 24 september was het stadsarchief te zien in aflevering 3 van 'De Erfgenaam' op RTL4. In deze aflevering stond het ontroerende verhaal van de 93-jarige Jantje centraal. Zij schakelde de hulp in van het programma om een oude foto terug te geven aan haar vroegere penvriendin Pietje, met wie ze het contact verloor bij het uitbreken van de oorlog. De aflevering volgt het onderzoek naar haar verloren penvriendin uit Rotterdam. Na het bombardement leek elk spoor te ontbreken, maar het archief bracht duidelijkheid: de vrouw had het bombardement overleefd, en haar foto werd teruggegeven aan haar familie.

◀ RTL4-programma 'De Erfgenaam'. Presentator Ruben Nicolai samen met wetenschappelijk adviseur Anne Jongstra. Foto: Mechteld Blom.

Bereik via website

Stadsarchief.rotterdam.nl: 729.200

Bereik via media

Vermeldingen in kranten
& tijdschriften: 215

Volgers

Facebook: 4.476

Instagram: 5.591

LinkedIn: 1.705

YouTube: 654

Oorlogsarchieven verbonden door samenwerking

Stadsarchief Rotterdam werkte in 2024 samen met [Oorlogsbronnen.nl](https://oorlogsbronnen.nl) om historische gegevens over de Tweede Wereldoorlog beter toegankelijk te maken. Gegevens uit ons archief die betrekking hebben op de oorlog zijn via 'harvesting' gekoppeld en automatisch gedeeld met dit platform, dat informatie van meer dan 250 archiefinstellingen samenbrengt. Hierdoor worden verbanden zichtbaar die voorheen verborgen bleven. Dit opent de deur naar nieuw onderzoek en verhalen over Rotterdam in de oorlogstijd.

In de collectieportal van Netwerk Oorlogsbronnen zijn miljoenen bronnen samengebracht. Hierdoor krijgen onderzoekers en geïnteresseerden eenvoudig toegang tot originele documenten en kennis over de oorlogsjaren.

Herdenking razzia 80 jaar geleden

In november 2024 was het 80 jaar geleden dat ongeveer 52.000 mannen tussen de 17 en 40 jaar werden opgepakt tijdens de razzia van Rotterdam en Schiedam. Onder het mom van arbeidsinzet werden zij afgevoerd naar werkkampen in Oost-Nederland of Duitsland. Dit was de grootste razzia van Nederland. Sinds 2022 doet Stadsarchief Rotterdam onderzoek naar bronnen en persoonlijke documenten over deze ingrijpende gebeurtenis. In 2024 hebben we ons verder verdiept in deze geschiedenis:

Verhalen van 1.360 razziaslachtoffers

Onderzoeker Ron Schuurmans werkte nauw samen met het stadsarchief, dat toegang bood tot diverse historische bronnen en persoonlijke documenten. Dit leidde tot 1.360 minibiografieën van slachtoffers, die nu beschikbaar zijn via het nationale platform [Oorlogsbronnen.nl](https://oorlogsbronnen.nl).

Verrijking collectie met persoonlijke documenten

Door het onderzoek en de aandacht ervoor kreeg het stadsarchief in de afgelopen twee jaar nog eens negentien nieuwe persoonlijke documenten aangeboden, zoals dagboeken en brieven. In totaal beheert het archief nu meer dan honderd van dergelijke documenten.

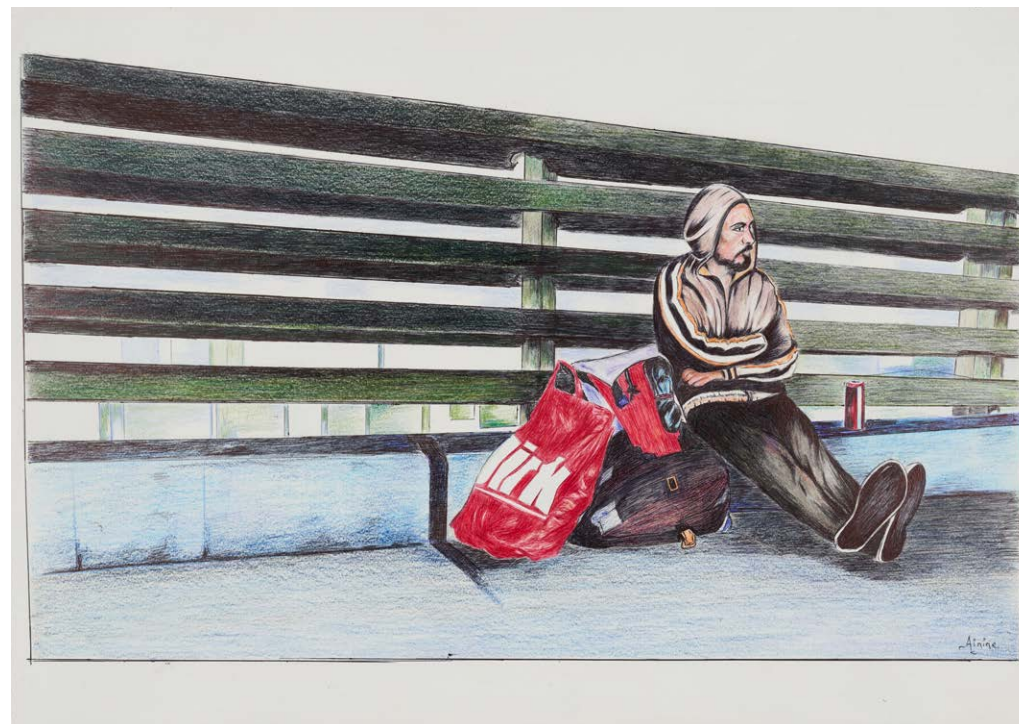
Lesmateriaal over razzia

Stadsarchief Rotterdam ontwikkelde speciaal lesmateriaal over de razzia om scholieren van het primair en voortgezet onderwijs op een toegankelijke manier kennis te laten maken met deze ingrijpende gebeurtenis in de Rotterdamse geschiedenis. Hierbij sloten we aan bij het project 'Verhaal van mijn vader' van de stichting 'De Zoek Naar Schittering', die in Charlois een expositie organiseerde over de razzia. Enkele klassen uit het primair onderwijs brachten in dit kader een bezoek aan zowel het stadsarchief als de expositie op Zuid.

◀ | Wegvoering van mannen op de Burgemeester Le Fèvre de Montignylaan, 10 november 1944.
Foto genomen door Hendrik Ferdinand Grimeijer vanuit zijn slaapkamerraam.

Stadstekenaars verbeelden bestaans(on)zekerheid

Elk jaar zoeken CBK Rotterdam, de Kunsthal en Stadsarchief Rotterdam kunstenaars die de stad observeren en hun reflecties in tekeningen verbeelden. Voor 2024 selecteerden wij de kunstenaars Ainine, Sioe Jeng Tsao, Tânia Alexandra Cardoso en Take-A-Way Collective als Stadstekenaars. Het thema dit jaar was bestaans(on)zekerheid. Het resultaat was te bewonderen in de tentoonstelling 'Getekend: Rotterdam! Mag ik bestaan?' die van 19 oktober 2024 tot 16 februari 2025 in Kunsthal Rotterdam te zien was.

De nacht overleven, Erasmusbrug. Getekend met BIC-pen en kleurpotlood, door Ainine.

Rotterdams Jaarboekje 2024

Ook in 2024 verscheen het Rotterdams Jaarboekje, een traditie sinds 1888. De editie van 2024 blikt terug op 2023 met een profiel van oud-burgemeester Ahmed Aboutaleb, een beeldessay over Rotterdamse street art en een bijdrage over gorilla Bokito. Daarnaast bevat het boek een overzicht van belangrijke gebeurtenissen, zes historische artikelen en in memoriams van prominente Rotterdammers.

Voorkant Rotterdams Jaarboekje 2024. Foto: Frank de Roo.

'Hotspots' voor archivering aangewezen

Op 2 april 2024 heeft het college van burgemeester en wethouders (B&W) vier belangrijke maatschappelijke 'hotspots' aangewezen voor speciale archivering:

- de coronapandemie
- de oorlog in Oekraïne, en het verbreden van deze lokale hotspot tot de opvang van alle asielzoekers sinds 2015
- de energietransitie
- het koloniale en slavernijverleden

Deze archiefhotspots markeren gebeurtenissen met grote maatschappelijke impact, waarbij overheid en samenleving intensief samenkomen. Om deze geschiedenis vast te leggen voor toekomstige generaties, is het van belang om relevante documenten, beeldmateriaal en verslagen te verzamelen en te bewaren. Het stadsarchief speelt hierin een cruciale rol door deze informatie veilig te stellen en toegankelijk te maken.

Toezicht op informatie- en archiefbeheer

In 2024 stelde het stadsarchief het tweejaarlijkse verslag van de gemeentearchivaris op voor het college van B&W. Hierin staat hoe de gemeente in de jaren 2022 en 2023 is omgegaan met informatie- en archiefbeheer, en hoe het beheer van de archiefbewaarplaats is uitgevoerd. De aanbevelingen van de gemeentearchivaris die uit dit verslag voortkwamen, worden opgevolgd. Daarmee wordt actief gewerkt aan het verder op orde brengen van de informatiehuishouding binnen de gemeente Rotterdam.

Medewerkers en vrijwilligers

Medewerkers: 64,27 fte

Aantal vrijwilligers: 15

Aantal trainees: 1

Aantal stagiairs: 3

Verbeterde service

In het afgelopen jaar zijn bijna 1.000 publieksreacties op de collectie verwerkt en zijn op verzoek bijna 40.000 stukken gedigitaliseerd. Daarnaast zijn belangrijke stappen gezet om de dienstverlening te verbeteren:

- Chatservice: Sinds 1 juni is een chatfunctie beschikbaar op werkdagen van 13.00 tot 16.00 uur, in samenwerking met Erfgoed Leiden en Omstreken en het Haags Gemeentearchief.
- Afspraakformulier: Bezoekers kunnen sinds het voorjaar eenvoudiger afspraken maken via een verbeterd digitaal afspraakformulier.
- Gebruikersonderzoek: Ter verbetering van onze fysieke en digitale dienstverlening is in het najaar een grootschalig onderzoek uitgevoerd onder meer dan 300 respondenten over de fysieke en digitale dienstverlening. Het stadsarchief kreeg als eindcijfer een 7,5.

Ompakken, restaureren en digitaliseren

In 2024 zijn ruim 12.000 beelden gedigitaliseerd, 50 archiefstukken gerestaureerd en is 385 meter archief omgepakt.

Bij het ompakken worden oude, beschadigde verpakkingen vervangen door zuurvrije omslagen. Elk archiefstuk wordt zorgvuldig gecontroleerd: los vuil, verroeste nietjes en kwetsbaar kunststof worden verwijderd. Fotoafdrukken en zuur papier krijgen een beschermende omslag om schade te voorkomen. Grote objecten en kwetsbare fotografische materialen worden apart opgeslagen. Moderne dragers, zoals USB-sticks, worden gescheiden van de archiefstukken en veilig gearhiveerd.

Ook worden schadevormen geregistreerd, zodat restauratoren gericht kunnen werken aan behoud. Daarnaast wordt genoteerd welke metalen en kunststoffen in de archiefstukken aanwezig zijn, omdat deze in de toekomst uit elkaar kunnen vallen. Zo blijft het Rotterdamse erfgoed goed bewaard voor volgende generaties.

Rotterdamse verhalen via QR-stoeptegels

In 2024 plaatste Rotterdam zestig QR-stoeptegels verspreid door de stad, beginnend met de eerste zes in november. Dertig tegels markeren straatnamen met een koloniale achtergrond en geven voorbijgangers via een scanbare code direct toegang tot de historische context. De overige dertig tegels lichten neutrale straatnamen uit om een breder perspectief op de stadsgeschiedenis te bieden.

Het project komt voort uit de motie 'Maak de geschiedenis zichtbaar' (2020), waarin werd bepaald dat straatnamen met een koloniale en slavernijgeschiedenis van Nederland van context moesten worden voorzien. Stadsarchief Rotterdam vervult hierin een centrale rol door historische informatie te verzamelen, verhalen te ontsluiten en deze toegankelijk te maken via zowel de QR-tegels als de website.

QR-stoeptegels onthullen de verhalen achter Rotterdamse straatnamen. Foto: Ruben Visscher.

Rotterdam en Kaapverdië: een bijzondere band

In juni 2024 ontving Stadsarchief Rotterdam de Kaapverdiaanse minister van Cultuur Abraão Vicente en consul-generaal Gregório Semedo. Hun bezoek op 24 juni volgde op de viering van São João, een belangrijke feestdag voor de Kaapverdiaanse gemeenschap. De delegatie kreeg een presentatie van bijzondere Kaapverdiaanse bronnen uit onze collectie.

Rotterdam kent een speciale band met Kaapverdië sinds de jaren '50, toen veel Kaapverdianen als zeelieden en havenarbeiders naar onze stad kwamen. Inmiddels huisvest Rotterdam de grootste Kaapverdiaanse gemeenschap van Nederland, die een blijvende invloed heeft gehad op de culturele diversiteit en het karakter van de stad.

Zo vond Kaapverdise muziek in Rotterdam een tweede thuis. Het platenlabel Morabeza Records, in 1965 opgericht in Rotterdam, bracht muziek uit van legendarische Kaapverdise artiesten en vormde een brug tussen Kaapverdië en de diaspora in Europa, een belangrijk hoofdstuk in onze gedeelde geschiedenis.

Het stadsarchief bewaart een deel van deze muzikale erfenis, afkomstig uit de Rotterdamse periode van het label (1965-1976).

Kaapverdiaanse delegatie bekijkt archiefstukken over onze gedeelde geschiedenis. Foto: Wessel Verkerk.

Bijeenkomst 'Digitaal verbonden erfgoed'

Op 15 oktober 2024 organiseerde Stadsarchief Rotterdam de jaarlijkse vakverdiepingsbijeenkomst, dit keer met als thema 'Digitaal verbonden erfgoed'. Tijdens deze bijeenkomst gingen erfgoedprofessionals in gesprek over de impact van digitalisering op collecties en dienstverlening.

Ondertekening NDE-manifest

Aan het einde van de bijeenkomst ondertekende stadsarchivaris Jantje Steenhuis het 'Manifest Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE)'. Dit netwerk brengt musea, archieven, bibliotheken, historische verenigingen en erfgoedgemeenschappen samen. Met de ondertekening onderstreept het stadsarchief het belang van samenwerking en duurzame digitale toegankelijkheid van erfgoed. Dit versterkt de inzet om Rotterdams erfgoed beter vindbaar, bruikbaar en houdbaar te maken voor toekomstige generaties.

Canon van Rotterdam

Ontdek de verhalen uit de Canon van Rotterdam

